

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma

Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)

Etelä-Savon
maakuntaliitto

Valintaesitys

7.9.2025

Dnro: EURA 2021/406276/09
02 01 01/2025/ESAVO

Hankkeen perustiedot

Hankkeen julkinen nimi

Eurooppalaisessa klusteriyhteistyössä eteenpäin (EKE). Etelä-Savon ruokaklusteritoiminnan systematisointi

Hakijan virallinen nimi

Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy

Hakemusnumero

406276

Saapumispäivämäärä

05.09.2025

Alkamispäivämäärä

01.10.2025

Päätymispäivämäärä

31.12.2027

Viranomaisen

Etelä-Savon maakuntaliitto

Kokouksen päivämäärä

Hakuilmoitus

Uudistuva ja osaava Suomi ohjelman 2021-2027
kevään 2025 haku

Hakuilmoituksen tunnus

ESALII-016

Käsittelijä

Tuula Anneli Kokkonen

Toimintalinja

1 Innovatiivinen Suomi

Erityistavoite

1.1 Tutkimus- ja innovointivalmiuksien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton parantaminen

Tukimuoto

Alueellinen kehittämistuki: kehittämishanke

Hanke toteutetaan: Ryhmähankkeena, johon kuuluu tämän päähankkeen lisäksi muiden toteuttajien osahankkeita

Ryhmähanketunnus: R-02383

Ryhmähankkeen muut toteuttajat

Toteuttajan nimi	Toteuttajatyyppi	Y-tunnus
Helsingin Yliopisto	Osahankkeen toteuttaja	0313471-7

Perustelee, miksi hanke toteutetaan ryhmähankkeena

Hankkeen toiminnan keskiössä on Etelä-Savon ruokaklusterin toiminnan kehittäminen. Verkostomainen toiminta on klusteritoiminnan lähtökohta. Etelä-Savon ruoka-alan kehittäjien pitkäaikainen ja vakiintunut yhteistyö oli hyvä lähtökohta ruokaklusterin toiminnan käynnistämiseksi vuonna 2021. Xamk ja HY Ruralia toteuttivat ”Eurooppalaisesta klusteriverkostosta tukea etelä-Savon ruoka-alan yrityksille” ryhmähankkeena. Hanke toteutettiin erittäin onnistuneesti ja laadullisesti menestyksellisesti osoittaen toimijoiden osaamisen hyvän synergian.

Kansainvälistyminen oli keskeinen osa hankkeen sisältöä. Nyt haettava hanke syventää ja laajentaa erityisesti strategisuuteen ja kansainvälistymiseen liittyvää teemoja, johon toteuttajat tuovat mukanaan omia verkostojaan ja osaamisalueitaan. Hankkeen toteuttaminen ryhmähankkeena on perusteltua, sillä toteuttajien verkostot ja erityisosaamisalueet täydentävät hyvin toisiaan.

Kuvaus hankkeen sisällöstä

Etelä-Savon älykkään erikoistumisen strategia (ÄES) on visionoinut suunnan Etelä-Savon elinvoimaisuudelle, keskittyen metsä-, vesi-, ruoka-, matkailu- ja hyvinvointialoihin. Ruoan osalta tavoitteena ovat erikoistuneet ja hyvin toimivat ruokaketjut, korkean jalostusasteen elintarvikeliiketoiminnan kehittäminen ja vahva ruokakulttuuri kilpailuetuna. Etelä-Savon klusterit edistävät konkreettisilla toimenpiteillä Etelä-Savon älykkään erikoistumisen strategiaa, kansainvälistymistä ja TKI-tiekartan toteuttamista. Etelä-Savon ruokaklusteri perustettiin vuonna 2022 ja sen toimintaa on kehitetty kahdessa hankkeessa 2023-2024. Klusterin toiminnan kehittämisessä painotetaan jäsenten tarpeita, jotka ovat vahva pohja klusteristrategialle ja kansainvälistymissuunnitelmalle. Klusterin jäsenmäärä on kasvanut, mutta vielä varsin pieni, jotta kansainvälisiin rahoituksiin olisi mahdollisuuksia. Klusterin rakenteen vahvistaminen laitimalla klusteristrategia ja jäsenmäärän lisääminen ovat keskeisiä tavoitteita Etelä-Savon ruokaklusterin kehittämisessä.

Eurooppalaisessa klusteriyhteistyössä eteenpäin – EKE – Etelä-Savon ruokaklusteritoiminnan systematisointi - hankkeella on kolme päätavoitetta:

1. Etelä-Savon ruokaklusterin strategisuus ja suunnitelmallisuus vahvistuvat: Klusteristrategia kehitetään tiiviissä yhteistyössä osallistujien kanssa, integroimalla tieteessä, teknologiassa sekä sosiaalisessa ja taloudellisessa kehityksessä tapahtuvat trendit. Strategian toteuttaminen tuo systemaattisuutta ja sitouttaa jäsenet mukaan toimintaan.
 2. Ruokaklusteri verkostoituu, verkottaa ja kasvaa: Klusterin jäsenmäärän kasvattaminen ja uusien toimijaryhmien mukaan saaminen ovat keskeisiä tavoitteita. Verkostoituminen ja yhteistyön edistäminen klusterin osallistujien kesken ovat tärkeitä.
 3. Eurooppalainen klusteriyhteistyö vahvistuu Etelä-Savon eduksi: Kansainvälistymissuunnitelma laaditaan osana klusteristrategiaa. Klusteriorganisaatioiden tuki kansainvälistymiseen ja räätälöidyt tukitoimenpiteet ovat tarpeen, jotta pienet toimijat voivat onnistuneesti toteuttaa kansainvälistymisprosesseja.
- Hankkeen pitkän aikavälin tavoitteena on vahvistaa Etelä-Savon ruoka-alan kilpailukykyä ja kannattavuutta, toteuttaen ÄES:n strategiaa ja maakuntaohjelman painopisteitä.

Hankkeen toimenpiteet jakautuvat kolmeen eri työpakettiin: Yritysten kasvun ja verkostoitumisen tukeminen, Ruokaklusterin strategiatyö ja Verkostoja ja näkyvyyttä Euroopasta. Koko hankkeen ajan ja erityisesti osana strategiatyötä kootaan ja arvioidaan tietoa siitä, miten ruokaklusteri (klusterin koordinaatio) voisi parhaiten palvella jäseniään lisäarvoa tuottavasti ja miten klusterin toiminnassa voidaan siihen vastata. Merkittävänä kansainvälisenä toimintana hanke hakee mahdollisuutta järjestää Clusters meet Regions -tapahtuman Etelä-Savossa.

Toimenpiteet vahvistavat maakunnan ruoka-alan yritysten mahdollisuuksia kehittyä, verkostoitua ja kansainvälistyä, lisäten alueellista taloudellista ja sosiaalista kestävyyttä.

Hankkeen konkreettisena tuloksena kehitetyn Klusteriluotsi-palvelun avulla saadaan systemaattista tietoa yritysten kehittämistarpeista, tunnistetaan kehittämiskohteita ja viedään niitä eteenpäin. Klusterin jäsenten välinen yhteistyö on lisääntynyt ja opintomatkat ovat madaltaneet yrittäjien kynnystä kansainvälistymiseen. Etelä-Savon ruokaklusterin toimintaan laadittu klusteristrategia ja siitä johdettu kansainvälistymissuunnitelma ohjaavat klusterin toimintaa lähivuosina, mihin oman lisänsä tuo uudistetun klusterin Bronze Label laatumerkkiarvioinnin palaute.

Hankkeen tuloksena klusterilla on vahvat kansainväliset verkostot ja niissä toimitaan aktiivisesti, mikä lisää mahdollisuuksia uusiin kv-yhteyksiin ja kv-hankkeiden hakemiseen. Clusters meet Regions -tapahtuma tuo näkyvyyttä Etelä-Savolle ja sen TKI-toiminnalle kv-hankeyhteistyössä.

Hanketta toteuttavat Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu ja Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti, ajalla 1.10.2025-31.12.2027.

Hankkeen toimenpiteet

Hankkeen toimenpiteet jakautuvat kolmeen eri työpakettiin: Yritysten kasvun ja verkostoitumisen tukeminen, Ruokaklusterin strategiatyö ja Verkostoja ja näkyvyyttä Euroopasta. Koko hankkeen ajan ja erityisesti osana strategiatyötä kootaan ja arvioidaan tietoa siitä, miten ruokaklusteri (klusterin koordinaatio) voisi parhaiten palvella jäseniään lisäarvoa tuottavasti ja miten klusterin toiminnassa voidaan siihen vastata.

Kaikkiin kolmeen työpakettiin sisältyy klusterin jäsenistön osallistaminen toimenpiteisiin: haastattelut, kyselyt, työpajatyöskentelyt, opintomatkat.

TP 1: Klusteriluotsilla kehittämistarpeet esille (10/2025-12/2027)

1.1 Klusteriluotsi-palvelu on klusterin jäsenille suunnattu luottamuksellinen tilannekeskustelu, joka ohjaa yritystä kehittämispalveluihin tai kumppanuuksiin. Hankkeessa kehitetään Klusteriluotsi-palvelua tukemaan yhteistyön jatkumoa ja painottaen jäsenten verkostoitumista, verkottumista ja kansainvälistymistä.

Klusterilla on keskeinen välittäjän ja asioiden edistäjän rooli. Hanke selkiyttää toimintatapoja, joilla kehittämistarpeita viedään saumattomasti eteenpäin.

1.2 Jäsentapahtumien järjestäminen: Jäsenten yhteinen kokous (1 x vuosi) ja jäsentapaamiset (3-4 kpl/ ajankohtainen teema).

1.3 Kotimaan opintomatkat: Lähialueilla oleviin kehittämistä/jatkojalostusta tukeviin infroihiin (FoodLab Kouvola, Leevi Mikkelissä, uudet pakastuskuivausyksiköt) tai muihin yrityksiltä nouseviin kohteisiin.

1.4. Hanke järjestää Eurooppaan 1-2 opintomatkaa klusterin jäseniä kiinnostavaan kohteeseen tai toimialaan. Matka suunnitellaan yhteistyössä kansallisen klustereita tukevan NordicHubin kanssa. Matka on avoin muiden maakuntien ruoka-alan yrityksille ja kehittäjille ja tarjoaa siten mahdollisuuden myös ylimaakunnalliseen ja kansalliseen verkostoitumiseen ja yhteistyöhön.

Tähän toimenpiteeseen sisältyy yrittäjille dm-tukea, joka tarkentuu matkakohteen / -kohteiden ja osallistujien selvityä.

1.5. Hanke tuottaa uutta viestintämateriaalia ja viestii aktiivisesti kohderyhmälle (uutis- ja jäsenkirje, LinkedIn, some) sekä hakee uusia jäseniä mukaan. Ruokaklusterin jäsentiedotusta monipuolistetaan ja pyritään saamaan siitä monenkeskistä. Ruoka-alan yritysten keskeisiä sidosryhmiä, kuten kunnat, pankit ja vakuutusyhtiöt kontaktoidaan ja lisätään näin ruokaklusterin tunnettuutta paikallisella tasolla.

Yrittäjien ja yritysten tietojen käsittelyä varten hankkeelle laaditaan tietosuojaseloste (huomioiden Tietosuojalaki 2018/1050, EU:n yleinen tietosuoja-asetus 2016/679). Tietoja ei luovuteta eteenpäin ja kukin yrittäjä voi tarkistaa tietonsa hankkeen aikana. Yritysyhteistyöt tallennetaan Xamkin sisäisessä käytössä olevaan CRM-asiakastietorekisteriä.

Toimenpiteet vahvistavat maakunnan ruoka-alan yritysten mahdollisuuksia kehittyä, lisätä osaamista, saada uusia verkostoja sekä kasvaa ja kansainvälistyä. Tämä lisää alueellista taloudellista ja sosiaalista kestävyttä. Kehittämistoimiin ovat tervetulleita kaikki ruoka-alaan ja siihen liittyvät yritykset ja yrittäjät riippumatta siitä,

missä ne sijaitsevat ja minkä ikäisiä yrittäjät ovat. Myöskään yrittäjän sukupuolella tai kansalaisuuteen liittyvällä taustalla ei ole merkitystä hankkeen toimenpiteisiin osallistumiseen.

Ruralia-instituutti vastaa edellisessä hankkeessa konseptoidun ja pilotoidun Klusteriluotsi-palvelun jatkokehittämisestä ja versioinnista niin, että sillä pystytään tukemaan erityisesti jäsenyritysten kansainvälistä oppimista ja kansainvälistymistä. Ruralia-instituutti selkeyttää klusteriluotsauksen prosessit, aikataulun ja seurannan.

TP 2: Ruokaklusterin strategiatyö (10/2025 – 12/2026)

Klusterin menestyksäs toiminta edellyttää strategisuutta. Strategialla tarkoitamme tietoista, keskeisten tavoitteiden ja toiminnan suuntaviivojen valintaa muuttuvassa maailmassa ja toimintaympäristössä.

2.1. Strategian laadinta ja sen keskeisimmät toimenpiteet:

Otos muiden ruokaklustereiden strategioista, soveltuvan viitekehyksen ja osallistavan menetelmän laadinta, toimintaympäristön tilannekuvan, haasteiden ja mahdollisuuksien kartoitus/päivitys, toimintaympäristöanalyysi, strategian tavoitteiden ja toiminnan suuntaviivojen hahmottelu, validointi, dokumentointi.

Strategian julkaiseminen klusterin sivuilla ja tiedottaminen.

Strategian laadinnassa huomioidaan työskentelyyn osallistuvien yrittäjien ja yritysten tasa-arvoisuus.

Työskentelyyn valitaan menetelmä, joka sopii kaikille. Työpajojen toteutuksessa huomioidaan saavutettavuus ja mahdollisuus etäosallistumiseen tarvittaessa. Klusterin strategiatyön lähtökohtana on kestävä kehitys, ekologinen kestävyys ja luonnonvarojen kestävä käyttö. Paikallisen elinkeinorakenteen, alkutuotannon ja jatkojalostuksen, monipuolistamisella edistetään alueen taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyttä.

2.2. Laatutyön jatkaminen:

Cluster management Excellence Bronze Label on voimassa 11/2026 asti. Uutta itsearviointia varten hanke dokumentoi klusterin toimintaa ja asettaa tavoitteita kehittämiselle, mikä muodostaa pohjan jatkuvalla laatutyölle. Samanaikaisesti arvioidaan seuraavan laatutason (Silver Label) vaatimuksia ja keinoja niiden saavuttamiseksi.

Ruralia-instituutti vastaa strategiaprosessin viitekehyksestä ja siihen kytkeytyvän vuorovaikutuksen (kyselyt, haastattelut, työpajatyöskentely) suunnittelusta ja tulosten analysoinnista.

TP3. Verkostoja ja näkyvyyttä Euroopasta (1/26 - 12/27)

Kansainvälisten yhteyksien luomiseksi tarvitaan aktiivista yhteydenpitoa verkostoihin ja kv-klustereihin. Etelä-Savon ruoka-alan kehittämisosaamisen esilletuonti on keskeinen asia kv-hankevalmisteluihin. Eurooppalaisesta klusteriverkostosta tukea eteläsavolaisille ruoka-alan yrityksille –hankkeen aikana Etelä-Savon saama EU:n paras luomualue 2025 –palkinto tuo huhtikuun 2025 alussa Kaakkois-Virosta 20-25 hengen ryhmä tuottajia, kehittäjiä ja hallinnon edustajia tutustumaan Etelä-Savon luomutoimintaan ja verkostoitumaan.

3.1. Hanke työstää Etelä-Savon ruokaklusterille sopivan kansainvälistymissuunnitelman täydentämään klusterin strategiaa klusterin erilaiset jäsenet ja jäsentarpeet huomioon ottaen (jäsenyritykset, koordinaatiotoimijat, muut toimijat ja sidosryhmät) ja tuottaa kansainvälistymistä tukevaa viestintämateriaalia (mm. esite, verkkosivujen kieliversioiden laajentaminen).

3.2 Hanke verkostoituu aktiivisesti Euroopan klustereiden ja muiden ruoka-alan verkostojen tai ekosysteemien kanssa. Hanke toimii aktiivisesti nykyisissä yhteistyöverkostoissa, kuten S3 Food for positive health impact, COREnet and EU4Advice SFSC Advisory Network ja European Cluster Collaboration Platform (ECCP), ja osallistuu tilaisuuksiin ja konferensseihin edustaen koko ruokaklusteria. Hanke hakee uusia eurooppalaisia klustereita yhteistyökumppaneiksi ja ylläpitää olemassa olevia kumppanuuksia. Hanke tuo Etelä-Savon ruokaklusterin esille kansainvälisissä yhteyksissä ja näyttäytyy omalla esittelypisteellä eri tilaisuuksissa (esim. European Clusters Conference).

Aktiivinen osallistuminen on tärkeää, koska verkostojen avulla on mahdollista saada uusia yhteistyökumppanuuksia (hankkeet, muut kumppanuudet), osaamista ja uusia rahoitusmahdollisuuksia Etelä-Savoon.

3.3 Hanke osallistuu avoimena oleviin kv-hakuihin edustaen koko ruokaklusteria ja tuo käynnissä olevista hankkeista ajankohtaista tietoa ja osaamista ruoka-alan toimijoille. Lisäksi kv-hankkeiden onnistuneita toimintamalleja (koulutukset, yritysten/alan kehittäminen jne) sekä tuotoksia ja tuloksia levitetään alueella.

3.4 Hanke hakee Clusters meet Regions-konferenssia järjestettäväksi Etelä-Savossa. Hakuja järjestetään 2/ vuosi. Konferenssin teemaksi esitetään Etelä-Savon maakuntaa ja EU:n tulevaan ohjelmakauteen kiinnittyvää teemaa. Jos hakemus hyväksytään, niin hanke suunnittelee seminaarin järjestelyt ECCP:n ohjeistuksen mukaan ja hyödyntää Kittilässä 2022 järjestetyn konferenssin kokemuksia (tavoitteena 120 osallistujaa).

Clusters meet Regions -tapahtuman järjestelyvastuisiin kuuluu mm. kokoustilojen, -tekniikan järjestäminen, puhujavieraista huolehtimien, kokoustarjoilujen järjestäminen, ilmoittautumiseen ja osallistujien informoimiseen liittyvät tehtävät. Mikäli ko. konferenssin ei saada tai sitä ei ennakoida hankeajana järjestää, hanke järjestää ruoka-alaan liittyvän muun kansallisen/kv-konferenssin tai seminaarin.

Toimenpiteet tuovat näkyvyyttä ja verkostoja sekä edistävät toimijoiden mahdollisuuksia kv-rahoituksiin ja siten vahvistavat maakunnan ruoka-alan yritysten mahdollisuuksia kehittyä, lisätä osaamista, saada uusia verkostoja sekä kasvaa ja kansainvälistyä. Tämä lisää alueellista taloudellista ja sosiaalista kestävyttä.

Ruralia-instituutti osallistuu strategiatyön jatkumona laadittavan kansainvälistymissuunnitelman tekemiseen ja muihin työpaketin kv-toimenpiteisiin soveltuvin osin.

Viestintä:

Hankkeen viestintää varten laaditaan viestintäsuunnitelma hankkeen alkaessa. Hankkeelle otetaan hankekuva ja tehdään hankesivu, johon päivitetään hankkeen toimenpiteiden aineistot. Viestinnässä huomioidaan saavutettavuus. Hankkeesta viestitään Etelä-Savon ruokaklusterin uutiskirjeissä sekä kotisivuilla. Viestintää toteutetaan läpileikkaavana teemana hankkeen toimenpiteissä. Viestintään liittyvät kehittämistoimet on TP1:ssä (jäsentiedotus) ja TP3:ssä (kansainvälinen näkyvyys). Tiedottamisessa ja viestinnässä huomioidaan rahoittajan ohjeet, Etelä-Savon ruokaklusterin visuaalinen ilme (mm. ruokaklusterin logo).

Arviointi:

Hankkeen toteuttajat tekevät aktiivisesti itsearviointia hankkeen etenemisestä ja tavoitteiden saavuttamisesta (itsearviointi 6 kk välein). Etelä-Savon ruokaklusterin keskeiset toimijat (Xamk, HY Ruralia-instituutti, ProAgria Etelä-Savo, Esedu ja Luke) pitävät kerran kuukaudessa yhteistyöpalaverin, jossa tiedotetaan hankkeen etenemisestä, hyväksytään klusterin uudet jäsenet ja saadaan palautetta kehittämistoimista. Hankkeelle asetetaan ohjausryhmä, joka arvioi hankkeen toteuttamista ja antaa siihen kehittämisohjeita.

Lisätietoja hakemuksesta

Hankkeen toteutusalue

Onko hankkeen toiminta valtakunnallista?

Ei

Maakunnat

Etelä-Savo

Kunnat

Enonkoski, Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pieksämäki, Puumala, Rantasalmi, Savonlinna, Sulkava

Kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman tiivistelmä

Täydelliset kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman taulukot sekä de minimis -tuki-ilmoitus ovat hakemuksen lopussa.

Kustannusarviota ohjaavat kustannusmallivalinnat

Kustannusmalli	Flat rate 7 % kehittäminen
Palkkakustannusten ilmoitustapa	Palkkojen yksikkökustannukset
Matkakustannusten ilmoitustapa	Matkakustannusten yksikkökustannukset
Sisältyykö arvonlisävero kustannuksiin?	Kyllä
Arvonlisäveron tukikelpoisuuden selvitystapa	Liite selvityksenä

Kustannusarvion tiivistelmä

	Haetut yhteensä €	Hyväksytyt yhteensä €	Hylätyt €
1 Palkkakustannukset	235 753	235 753	0
2 Matkakustannukset	26 776	26 776	0
3 Muut kustannukset	22 000	22 000	0
4 Ostopalvelut	51 300	51 300	0
Flat rate 7 %	46 721	46 721	0
5 Tulot (vähennetään kustannuksista)	0	0	0
6 Kertakorvaus hankkeen tuotokset	0	0	0
Nettokustannusarvio yhteensä	382 550	382 550	0

Rahoitussuunnitelman tiivistelmä

	Haetut yhteensä €	Hyväksytyt yhteensä €	Osuus %
1 Haettava EU- ja valtion rahoitus	306 040	306 040	80 %
2 Omarahoitus: kuntarahoitus	0	0	0 %
2 Omarahoitus: muu julkinen rahoitus	76 510	76 510	20 %
2 Omarahoitus: yksityinen rahoitus	0	0	0 %
3 Ulkoinen kuntarahoitus	0	0	0 %
4 Ulkoinen muu julkinen rahoitus	0	0	0 %
5 Ulkoinen yksityinen rahoitus	0	0	0 %
Rahoitussuunnitelma yhteensä	382 550	382 550	100 %

Rahoittajan arvio hankkeesta

Hakemus kohdistuu Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 ohjelman toimintalinjan 1 Innovatiivinen Suomi erityistavoitteeseen 1.1 Tutkimus- ja innovointivalmiuksien ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönoton parantaminen. Hanke tukee maakuntastrategian ja maakuntaohjelman uudistuvien elinkeinojen ja TKI-toiminnan tavoitetta ja se toteuttaa Etelä-Savon älykkään erikoistumisen strategiaa Ruoka-painopisteeseen kirjatus mukaisesti. Hanke vahvistaa ruoka-alan toimijoiden kansainvälistymistä, osaamista, innovointitoimintaa sekä edistää välillisesti uusien teknologioiden kehittämistä ja elinkeinoelämän tarpeista lähtevää TKI-toimintaa. Hankesuunnitelma on riittävän selkeä ja siinä on esitetty asianmukaiset resurssit.

Ratkaisun perustelut ja jatkotoimenpiteet

Hankkeen pisteytys ja yleisten valintaperusteiden tarkistaminen toteutettiin maakuntaliiton pisteytystyöryhmässä 31.3.2025. Hankkeen katsottiin täyttävän yleiset valintaperusteet ja se sai pisteytysmenettelyssä riittävät pisteet edetäkseen rahoitettavaksi.

Rahoittaja puoltaa hakemuksen hyväksymistä

Kyllä